

СВОБОДА

Український щоденник

РІК LVIII Ч. 30. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ЛЮТОГО 1950.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 30. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 7, 1950. VOL. LVIII

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордонно

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-8307 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237 — 4-0237

FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ГОТОВИЙ ВЖИТИ ЗАКОНУ ДЛЯ ПОЛАДНАННЯ ВУГІЛЬНОГО СПОРУ

Вашингтон, 5 лютого. — Президент Труман найшовся в положенні, що мусить відкликатися до закону Тефта-Гартлі, щоб наладити хаотичне положення в вугільній продукції. Джон Л. Луїс, голова майнерської юнії, не тільки не відкликав страйку, але у своїм листі до президента в суботу відкинув його пропозицію перемиря на 70 днів. Він назвав план президента залікуванням і заповів спротив проти життя закону.

З усіх сторін, де знаходяться вугільні шахти, наспіли вісті, що шахтарі не підуть до праці в понеділок 6 січня, отже, замість перемиря приходить загальний страйк вуглекопів, який обійме 400,000 робітників.

Гуглекопи, які не працюють на підставі контракту від липня 1949 р., домагаються підвищити доплат до майнерського фонду добродійності з 20 на 35 центів від кожної тони вугілля і вміщення в контракті застороги, що підуть до праці тільки тоді, коли хочуть й можуть.

СПРОБИ ПОСЕРЕДНИЦТВА ПЕРЕД ТЕЛЕФОНІЧНИМ СТРАЙКОМ

Нью Йорк. — Федеральний посередник Сайрус С. Чінг приїхав до Нью Йорку для ведення урядових зусиль не допустити до страйку 320,000 телефонічних робітників, заповідженого на середу. Представники юнії твердять, що страйк є неминучий, а урядовці підприємства твердять, що страйк є цілковито неоправданий і що юнія робить з мук вола, коли розповідає про низькі платні й важкі умови праці. Кажуть, що урядовий посередник вийде з домаганням відложити страйк на два тижні, щоб у міжчасі розглянути всесторонню причини спору.

ПІДТРИМУЮТЬ ПЛАН ПОЗИЧОК ДЛЯ СТУДЕНТІВ.

Нью Йорк. — Федеральний адміністратор забезпечень, Оскар Е. Ювінг, заявив свою згоду за створення федерального фонду на уділювання позичок для студентів, коли вони хочуть продовжувати студії в колегіях. Про цю справу говорив Ювінг на річній конференції Жидівського Комітету Праці в готелю Астор. Він виявив погляд, що наванчання молоді є джерелом багатства нації і що багато талановитих студентів не можуть продовжувати студії, бо не мають потрібних грошових засобів. Він сказав своїм слухачам, що він самий мусів позичити гроші на докінчення правничих студій в університеті Гарвард в Кембриджі, Масс. Пізніше він створив там позичковий фонд для студентів. Ювінг заповів теж, що президентів план суспільного здоров'я має вигляди на успіх.

ПРИГОТОВЛЮЮТЬ АТОМОВУ СИЛУ ДЛЯ ПОРУШУВАННЯ КОРАБЛІВ.

Айдаго Фоллс, у стеїт Айдаго. — Вже придумано план для порушування воєнних кораблів атомовою силою, як про це сповіщає Комісія Атомової Енергії. Цей план вивербовує в пробній станції в Арко. Надіються, що досвід буде застосований у практиці ще в теперішньому році.

\$2,555 НА ПРАЦЮ У.К.К. З ОДНОЇ ВЕЧЕРІ В 5-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО КВАРТАЛЬНИКА

Нью Йорк, 6 лютого. В п'ятиріччя цюви Українського Квартальника в англійській мові, вчора ввечері, в готелю Статтлер, відбулася влаштована Конгресовим Комітетом спільна вечіра малого гурта людей, переважно посередньо чи безпосередньо зв'язаних з працею УККомітету і видаванням Квартальника, на якій зложено \$2,555.00 на продовжування цього репрезентативного видавництва та на акцію УККомітету в обороні України і її прав. У вечір взяло участь 59 осіб, головню загально відомих місцевих бізнесменів і професіоналістів. Під час і після вечіри, товмастром якої був заступник голови УККомітету Дмитро Галичін, виголошено ряд коротких промов, підкреслюючи велику вагу видавництва Українського Квартальника, як першої енциклопедії українознавства в англ. мові, пророблену ним роботою і досягненні успіху та завдання, які ще стоять перед ним. Нагоду і цілі імпрези з'ясував коротко п. Галичін, представляючи опісля прийнятих. Коротку доповідь про сам Квартальник виголосив його відповідальний редактор, проф. Микола Чубатий. Платон Стасюк говорив, що Квартальником оправдано можуть сьогодні пишатися всі українці та закликав до дальшої і негайної його підтримки. Адв. Степан Ярема, ексекютивний директор Політичної Ради УККомітету, підкреслював прихильне наставлення до української справи американського уряду та про історичне завдання американських українців використати цю обставину. Він зокрема видвинув потребу дальшого об'єднання українців навколо цієї мети. Адв. Михайло Пізняк гратулював Квартальників за пророблену роботу та пропонував кожному спитати самого себе скільки він до того причинився. Це відноситься головню до тих, що їх на цій вечірі немає. Василь Мудрий, вітаючи Квартальник, говорив про розпорощену поцілю світу нову українську еміграцію та її почування. Роман Олесницький, пригадуючи початки видавництва та його труднощі, твердив що "тяжке за нами, але ще тяжче перед нами". Говорив про необхідність доказати конечність зобуття і задержання України в

УРЯД НЕ ВІРІТЬ У МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕГОВОРІВ З МОСКВОЮ

Вашингтон. — З огляду на це, що телеграми з Москви подали вістку, наче б Росія планувала започаткувати дводержавні переговори для контролю атомової сили, вашингтонські кореспонденти перевели допити між дипломатичними представниками, які є вгляді на таку конференцію між Америкою і Росією. Стверджено тільки, що американські кореспонденти дістали дозвіл совєтської цензури на передачу такої вістки, однак нема ніяких інших даних думати про можливість дводержавної зустрічі. Загально відомо, що президент Труман не хоче окремих американсько-совєтських переговорів і відсилає з цією справою кожного до Об'єднаних Держав.

АМЕРИКАНСЬКІ НАУКОВЦІ ЗА ПОНОВНІ СТУДІЇ НАД КОНТРОЛЕМ АТОМОВОЇ СИЛИ

Нью Йорк. — Федерация Американських Науковців, яка обіймає 1,500 членів, звернулася до през. Трумана з домаганням, щоб ще раз перестудіювати основно атомову політику нації й можливість міжнародної контролю з огляду на відкриття страшливої сили в водородній бомбі. Федерация пропонує покликати до життя комісію, подібну до комісії Ачесона-Ліліенталя з 1946 р. Багато з членів Федерції брали участь у розвитку атомової сили перед виробом першої атомової бомби.

МИСТЕЦЬКИЙ УСПІХ ТЕАТРУ БЛАВАЦЬКОГО В НЬО ЙОРКУ

У неділю 5 лютого, в салі Промислової Школи при 24 Вулиці Вест виставив Український Театр з Філадельфії, під мистецьким проводом Волода Блавацького, "веселу комедію" в 3 діях Арнольда й Баха в українським перекладі п.з. "Мужчина з минулим". Як треба було надіятися, вистава пройшла з справжнім мистецьким успіхом. Головні ролі були добре приділені й актори вивязалися з них знаменито. Появу дир. Блавацького привітала публіка щирими оплесками. Він грав ролю нареченого Макса Стігліца. Богдан Паздрій, у ролі бізнесового спільника Юлія Зайболда, показав справжнім артистичним "спільником". Подібно вивязалися: М. Мельник в ролі служниці Анни; Н. Горленко в ролі жінки Моніки Зайболд; Е. Дичківна в ролі дочки Ірини Зайболд, нареченої Стігліца; Е. Шашаровської в ролі фільмової зірки Мії Рай; А. Радванського в ролі її нареченого, Ганса Рімана; В. Шашаровського в ролі аманта Фельнера. До них достроїлися вповні в ролях товаришок Ірини, Галиди й Ванди: О. Рудяквич і А. Кульницька та Ф. Рудяквич в ролі візника. Публіка не щадяла призначень артистам не тільки пильним слідуванням за грою але й гучними оплесками. З морально-мистецького боку вистава була безсумнівним успіхом.

КОНГРЕСМЕНИ В СПРАВІ ВИДАЧІ ФУКСА АМЕРИКАНСЬКІЙ ВЛАДІ

Вашингтон, 5 лютого. — Спільна Конгресова Комісія Атомової Енергії обдумує можливість видачі д-ра Клода Фукса англійським властям для переслухання його в Злучених Державах в справі видання американських тайн атомової бомби, включаючи й вістей про виріб водородної бомби.

ЗНАМЕНИТА ІМПРЕЗА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТАНЦІВ В НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк. — Відносно мало відома нашому широкому загальному школі танців Володири Бакада і Оксана Авраменко в Нью Йорку дала минулого четверга в залі місцевої УМСА знамениту танцювальну імпрезу, в якій, крім вишкolenних вже танцюристів, виступили вперше теж "наші найкращі" танцюристи. Окрему точку в програмі займав виступ мексиканських танцюристів. Плеканий цю школою український національний танок є без сумніву знаменитим засобом популяризації українського імені і української культури.

ДОКЛАД Д. ГОРНАТКЕВИЧА В Л. М. КЛЮБІ

Нью Йорк. — Минулого четверга, дня 2-го лютого, відомий наш мистецтвознавець Дам'ян Горняткевич виголосив в Літературно-Мистецькому Клубі незвичайно інтересну доповідь про "Українські середньовічні малювання на польських землях", ілюструючи її численними репродукціями малюнків. Доповідь, своєю річевістю та багатством першо-якісного матеріалу заслуговувала б на окрему публікацію, щоб з нею міг познайомитися не тільки український, але головню американський загаль.

ЗНОВУ СОВЕТСЬКІ ВІСТКИ ПРО МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ З АМЕРИКОЮ

Москва, 6 лютого. — В совєтській пресі в останньому часі знову надруковано ряд статей про "можливість співжиття і співпраці соціалістичної і капіталістичної систем на довшу мету", з чого в дипломатичних колах робиться заключення, що Москва знову готова до великодержавних переговорів з Америкою на теми основних проблем та противорічностей. Проте, в дипломатичних колах не виявляється найменшого оптимізму щодо можливостей успіху таких переговорів. Звертається увагу, що з одного боку всі дотеперішні спроби підним оглядом завжди кінчалися безуспішно та розбивалися на совєтську неуступчивість, як з другого боку, Москва і тепер не виявляє найменшої охоти змінити своє становище до подальших справ, що й є предметом противорічностей. Тут наводиться хоч би американське й совєтське становище до контролю атомової енергії та до заборони атомової зброї. Москва справді готова заборонити зброю, але тільки в Америці, тоді як зі свого боку вона послідовно відмовляється від міжнародної контролю в самому Совєтському Союзі, прикриваючись фразою про "проблему багатородного дводержавних розмов з Америкою" є подиктовані менше фактом, наприклад останнього рішення президента Трумана в справі продукції водородної супербомби, як радше пляном будь-якого нового совєтського лаїдацтва в міжнародній політиці.

КОМУНІСТИЧНА "ІНВАЗІЯ" НА ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕКТОР БЕРЛІНА.

Берлін, 6 лютого. — Вчора в цьому, гарячому пункті холодної війни" дійшло до нового західно-комуністичного зудару, як комуністична "маса" з околи 400 осіб зі совєтського сектора вдерлася до французького сектора міста та намагалася захопити Палац Мерцепеса. Західна поліція відбила нападників, що відступили знову в совєтський сектор, влаштувавши вже там проти західну демонстрацію. Західні власті вважають цей випадок за початок плянованої комуністичної акції, що мав би, разом з відновленою частинно більшовладом та іншими труднощами, знову пригадати західним союзникам, що Совєти не бажають собі їх прихильності в Берліні, як теж "підірвати" мораль в західно-німецькому спротиві совєтським плямам.

ІТАЛІЯ ЗМІНИЛА ГУБЕРНАТОРА СОМАЛІ.

Рим, 6 лютого. — Італійський уряд рішив змінити особу на пості губернатора відділи Об'єднаними Націями під італійську адміністрацію Сомалі, відкликаючи призначення губернатором ген. Насі та призначаючи на його місце ген. Артура Феррара. Зміну довершено внаслідок етіопського протесту проти ген. Насі, якого обвинувачується у воєнних злочинах.

ЗНОВУ КРИЗА ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 6 лютого. — З кінцем минулого тижня наступила знову частина криза французького уряду, як з нього виступили соціалісти. Прем'єр Бідо заповів, що це не буде причиною відставки цілого уряду і в останніх повідомленнях вже подається про намагання премієра перебудувати уряд і перед зібранням Національної Асамблеї вже у вівторок, на порядку наряд якої є теж справа довір'я урядові.

СЕНЗАЦІЙНИЙ АРЕШТ АТОМОВОГО ШПИГУНА В БРИТАНІ.

Лондон, 6 лютого. — Минулої п'ятниці англійське Скотленд Ярді, за вказівкою американського Еф Бі Ай, заарештувало видатного науковця і спеціаліста в атомовій енергії, народженого в Німеччині д-ра Клявса Еміля Юлія Фукса. Заарештований має 38 років і працював в провловому центрі атомових дослідів в Британії. В роках 1943 і 1946 він був в Злучених Державах, теж в справах атомової енергії. Він мав знати теж таємницю водородної бомби. Видання проти нього закиди відносяться до "передачі одній особі невідомих інформацій відносно атомових дослідів, обробованої на те, що вони посередньо або безпосередньо мають бути передані ворогові". Одна така "передача інформації" мала відбутися в лютому в 1945 році в Злучених Державах, а друга в 1947 році. Місця цієї другої передачі не подається. Д-р Фукс, уроджений німець, ста британським громадянином в 1942 році. Його родина має жити в совєтській зоні Німеччини.

ПЕРЕДВИБОРЧІ НАДІЇ І СУМНІВИ БРИТАНСЬКИХ ПАРТІЙ.

Лондон, 6 лютого. — Британський король з кінцем минулого тижня офіційно роз'явив дотеперішній парламент, у зв'язку з виборами нового, що мають відбутися в дні 23-го лютого. З наближенням дня виборів, кампанія лейбурістської і консервативної партій розгортається шораз більше, а спостерігачі вважають, що обі партії мають приблизно однакові шанси виграти або програти. Головним аргументом в передвибірчій дискусії продовжують бути внутрішні справи країни, бо в закордонних немає більшш розбіжностей.

ІТАЛІЯ ЗМІНИЛА ГУБЕРНАТОРА СОМАЛІ.

Рим, 6 лютого. — Італійський уряд рішив змінити особу на пості губернатора відділи Об'єднаними Націями під італійську адміністрацію Сомалі, відкликаючи призначення губернатором ген. Насі та призначаючи на його місце ген. Артура Феррара. Зміну довершено внаслідок етіопського протесту проти ген. Насі, якого обвинувачується у воєнних злочинах.

ЗНОВУ КРИЗА ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 6 лютого. — З кінцем минулого тижня наступила знову частина криза французького уряду, як з нього виступили соціалісти. Прем'єр Бідо заповів, що це не буде причиною відставки цілого уряду і в останніх повідомленнях вже подається про намагання премієра перебудувати уряд і перед зібранням Національної Асамблеї вже у вівторок, на порядку наряд якої є теж справа довір'я урядові.

